

11. Rotariánská expedice Saské Krušné hory 2014

10. a 11. 5. 2014

Cíl: Prohlédnout si krajinu, historické a přírodní památky v hornické kulturní krajině, která usiluje o zápis na seznam přírodního a kulturního dědictví UNESCO.

Trasa:

- 1. den - Litvínov – Dubí - Cínovec – Altenberg – Glashütte – Weesenstein – Frauenstein – Oederan – Falkenau,**
- 2. den - Falkenau – Augustusburg – Greifensteine – Ehrenfriedersdorf – Wiesenbad - Wolkenstein - Marienberg – Olbernhau – Seiffen – Mníšek – Litvínov.**

Prezentace v RCM dne 12. května 2014 pro ty, kteří se nezúčastnili.

Co jsme navštívili:

- Renesanční a barokní zámek Wessenstein s parkem v údolí říčky Müglitz,
- hrad a zámek Frauenstein s muzeem varhanáře Gottfrieda Silbermanna (1683 – 1753),
- park miniatur „Malé Krušnohoří“ s 200 modely významných staveb v Oederanu,
- zámek Augustusburg, letní renesanční rezidenci saských panovníků,
- romantické žulové skalní útvary Greifensteine s přírodní divadelní scénou,
- historický cínový důl v Ehrenfriedersdorfu, který provozoval více než 750 let,
- horní městečko Wolkenstein s hradem/zámekem.

Několik slov

**o společném projektu
Svobodného státu Sasko a České republiky
na zapis
montánní krajiny Krušných hor na
Seznam kulturního a přírodního dědictví
UNESCO**

UNESCO

Organizace OSN pro výchovu, vědu a kulturu

United Nations
Educational, Scientific and
Cultural Organization

sídlo v Paříži

Seznam světového dědictví

WHL - World Heritage List

- Prestižní seznam památek světa, které je nutno chránit a zachovat pro další generace, pro jejich příspěvek k vývoji lidstva,
- složitá a náročná záležitost, přesto velký zájem,
- žádosti o zápis posuzuje a projednává Česká komise pro UNESCO, pak odborná komise v centrále UNESCO,
- zápis je považován za záruku kvality a ochrany,
- výběr se provádí podle přísných kritérií,
- zápis není spojen s finančními dotacemi, naopak památky jsou průběžně sledovány a změna prostředí nebo péče má za následek jejich vyřazení.

Seznam světového dědictví

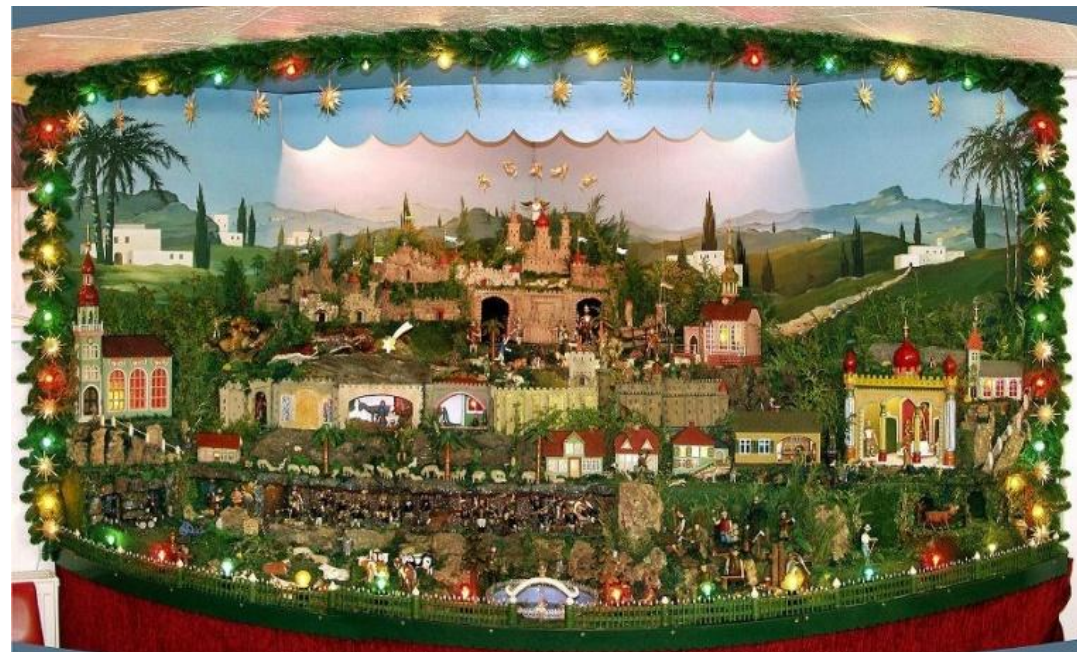
Materiální kulturní a přírodní dědictví

- **Památníky** (monumenty) - výjimečné stavby, umělecká díla (sochy, obrazy, architektonické prvky, nápisy...) a archeologické předměty, nebo jejich kombinace.
- **Areály** - oddělené nebo spojené stavby, které mají z důvodu své architektury, stejnorodosti či umístění v krajině výjimečnou hodnotu (městská a venkovská sídla, účelová seskupení).
- **Kulturní krajina nebo lokality** - společná díla přírody a člověka, děleny do různých kategorií podle funkčnosti, důvodů vzniku a přeměn, územní kontinuity, tradic, estetiky, etnologie a dalších.

Seznam světového dědictví

Nemateriální kulturní dědictví

- Znalosti, zkušenosti, vyjádření, dovednosti, dílo, nástroje, předměty, související kulturní prostory.
- Tradice, interpretační umění, společenské zvyklosti, obřady, slavnostní události, vědomosti atd.

Památky UNESCO ČR

V Seznamu světového kulturního a přírodního dědictví UNESCO je zapsáno 12 kulturních památek, 6 biosférických oblastí, 1 geopark a 5 lidových tradic.

Památky UNESCO ČR

12 českých památek UNESCO

- **PRAHA** – historické jádro
- **ČESKÝ KRUMLOV** – historické jádro
- **TELČ** – historické jádro
- **ŽDÁR NAD SÁZAVOU** – kostel sv. Jana Nepomuckého
- **KUTNÁ HORA** – historické jádro
- **LEDNICKO-VALTICKÝ AREÁL** – unikátní umělá krajina
- **HOLAŠOVICE** – tradiční vesnice
- **KROMĚŘÍŽ** – arcibiskupský zámek a zahrady
- **LITOMYŠL** – renesanční zámecký areál
- **OLOMOUC** – barokní čestný sloup Nejsvětější Trojice
- **BRNO** – vila Tugendhat
- **TŘEBÍČ** – židovská čtvrť, hřbitov a bazilika sv. Prokopa

Biosférické rezervace

Třeboňsko		1977
Křivoklátsko		1977
Pálava		1986
Národní park a CHKO Šumava		1990
Krkonošský národní park		1992
Bílé Karpaty		1996
Geopark Český ráj		2005 2010

Seznam světového dědictví

Označení památek ze Seznamu

Montánní památky a krajina Krušných hor

Proč Krušné hory ?

Hornictví a hutnictví formovalo po 8 století hospodářský, sociální a kulturní vývoj území a vytvořilo jedinečnou kulturní krajinu.

Krušné hory se staly několikrát evropsky významnou montánní oblastí - ovlivňovaly technologický, vědecký, politický, vzdělávací, legislativní, sociální a umělecký vývoj ve střední Evropě.

Materiální i nehmotné kulturní dědictví a přetvořená krajina tvoří mimořádnou univerzální hodnotu.

Montánní památky a krajina Krušných hor

Charakteristické rysy krušnohorské kulturní krajiny

- Podzemní a povrchová hornická díla a revíry,
- úprava rud a hutnictví,
- hornická města a osady a jejich architektonické řešení,
- cenná flóra, fauna, geo- a biotopy,
- legislativa, vzdělávání, věda,
- výtvarné, hudební a dramatické umění a literatura,
- umělecká a jiná řemesla,
- svéráznost, nářečí, folklór a tradice,
- podobný vývoj na obou stranách hranice a jeho vliv na krajinný ráz,
- kolébka novodobé industrializace, transferu technologií a inovací.

Montánní památky a krajina Krušných hor

V r. 1998 byl projekt přijat na německý indikativní seznam kandidátů na zápis do seznamu UNESCO.

Od r. 2001 nabízelo Sasko partnerství nově vytvořeným krajům, ty se však přidaly až v r. 2007 (ÚK) a 2009 (KK).

První posouzení české části Krušnohoří jako hornické a kulturní krajiny bylo provedeno RRA ÚK v r. 2006.

Vláda ČR zapsala záměr na český indikativní seznam 24. 2. 2012.

Únor 2014 podklady k posouzení odeslány do Paříže.

Montánní památky a krajina Krušných hor

Kritéria pro zápis do seznamu

Výjimečné svědectví vzájemných kulturních vlivů během určité historické etapy v oblasti architektury, techniky, umění, urbanismu **nebo tvorby krajiny**.

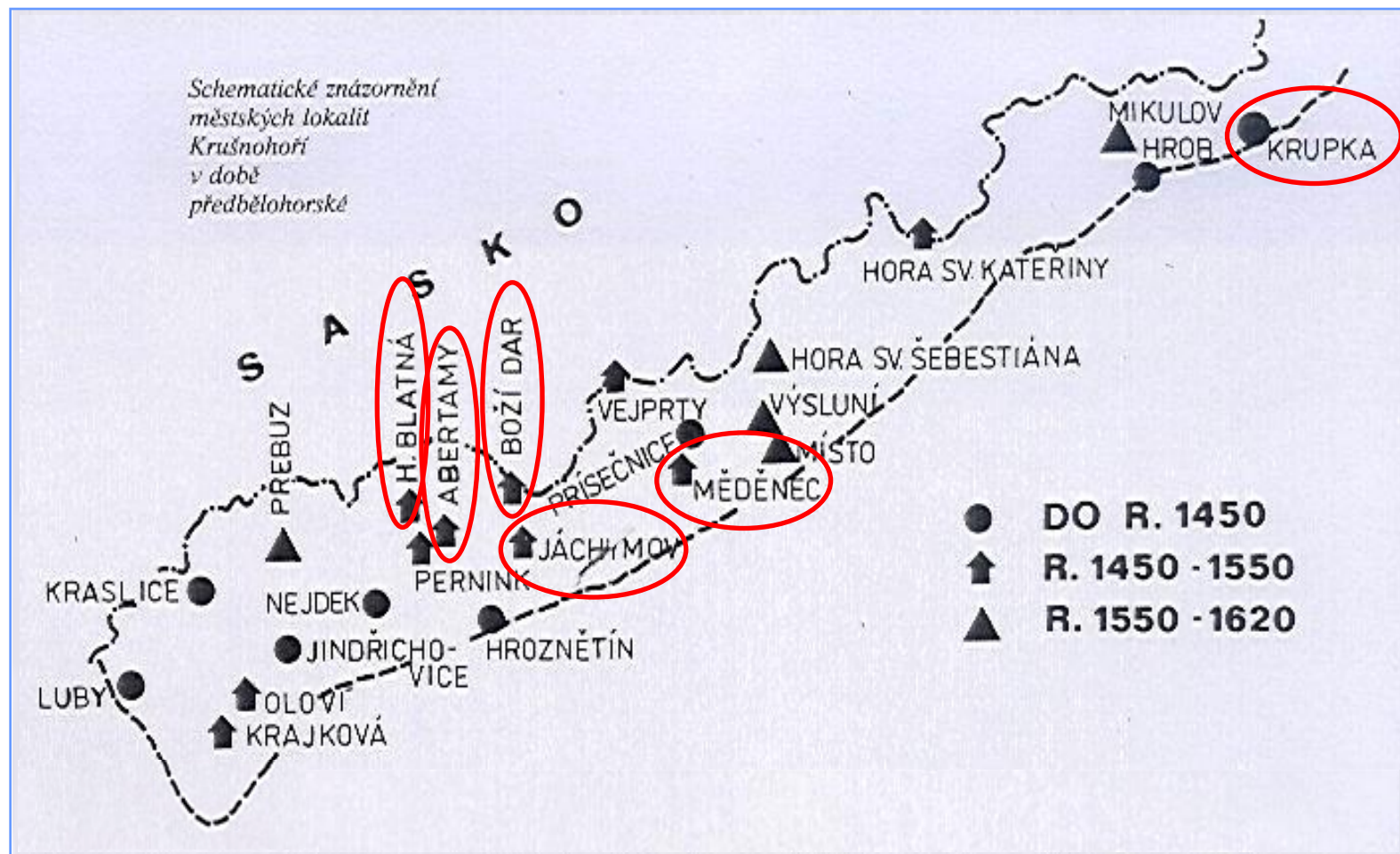
Kulturní krajina nebo lokalita - společná díla přírody a člověka, děleny do různých kategorií podle funkčnosti, důvodů vzniku a přeměn, územní kontinuity, tradic, estetiky, etnologie a dalších.

Úroveň a rozsah montánních činností dokumentuje dodnes velké množství originálních hmotných a nehmotných svědectví.

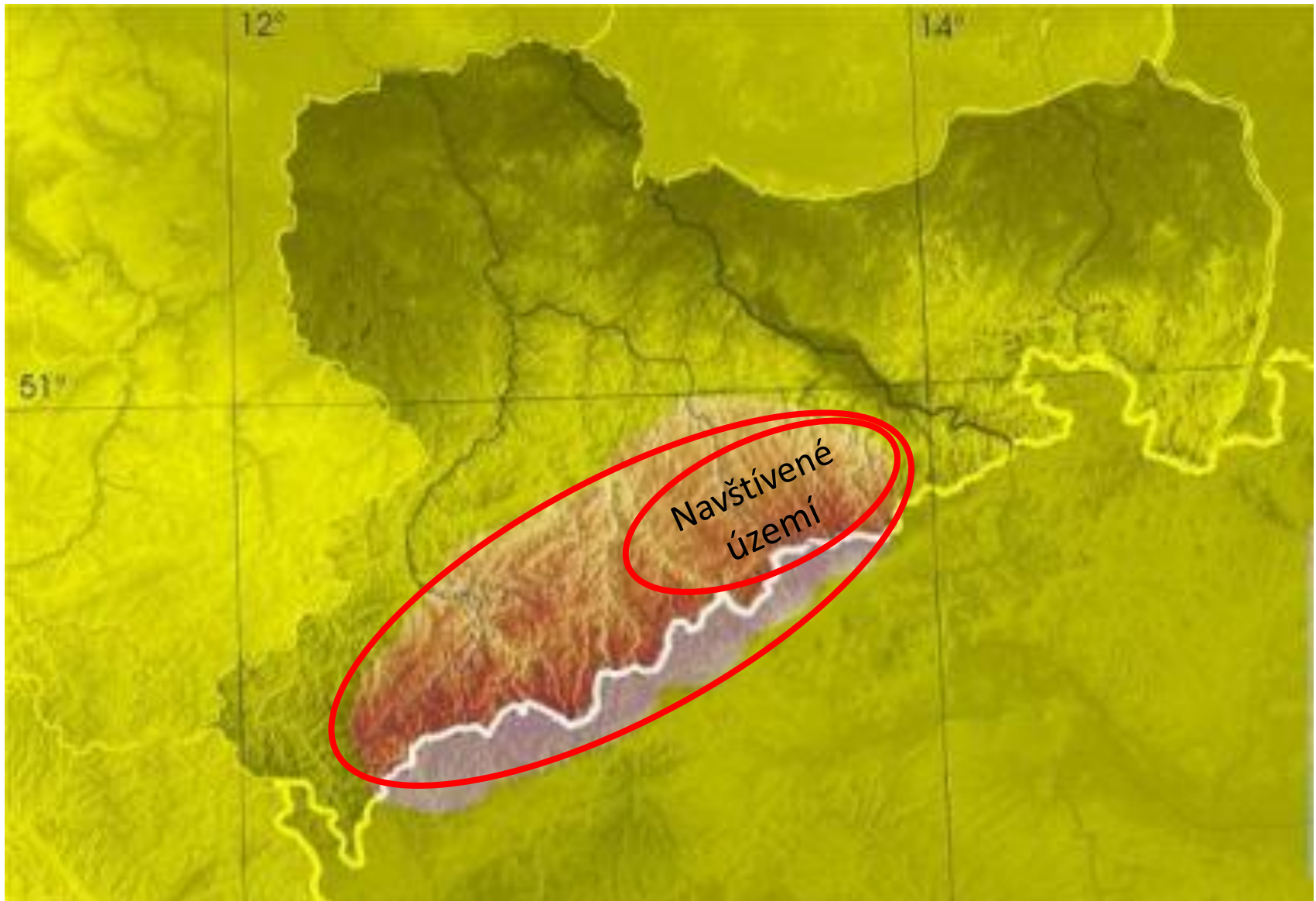
Německá strana usiluje o zařazení 42 památek a areálů, na české 6 krajinných památkových zón.

Montánní památky a krajina Krušných hor

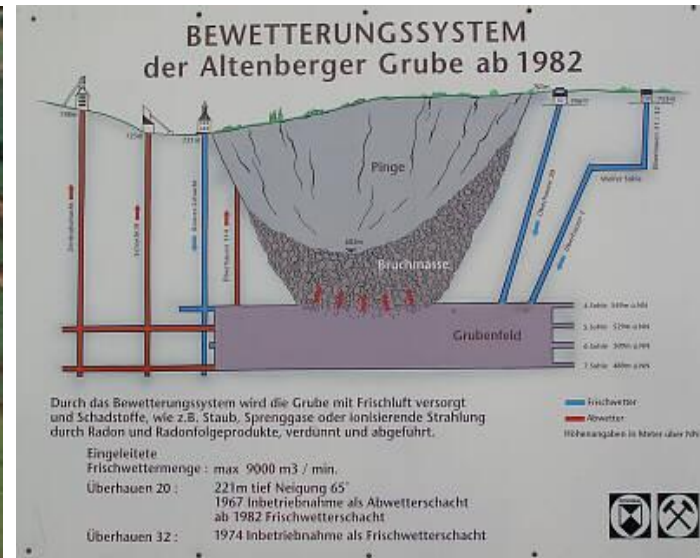
Na saské straně usilují o zařazení 42 památek, areálů a krajin, na české 6 krajinných památkových zón.

Sasko – české Krušné hory

Altenberg - jak došlo v r. 1620 k propadu cínových dolů

Údolím říčky Müglitz

Lauenstein

Glashütte

Muzeum hodin

Moderní hodinářský průmysl

Weesenstein

Weesenstein

Frauenstein

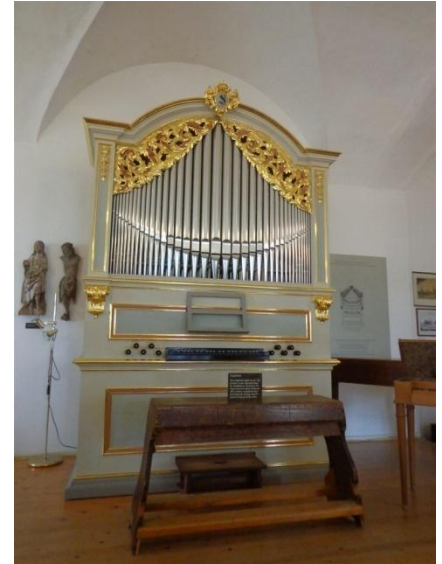
Frauenstein

Románsko-gotický hrad a renesanční zámek

Frauenstein

Posloucháme Silbermannovy varhany

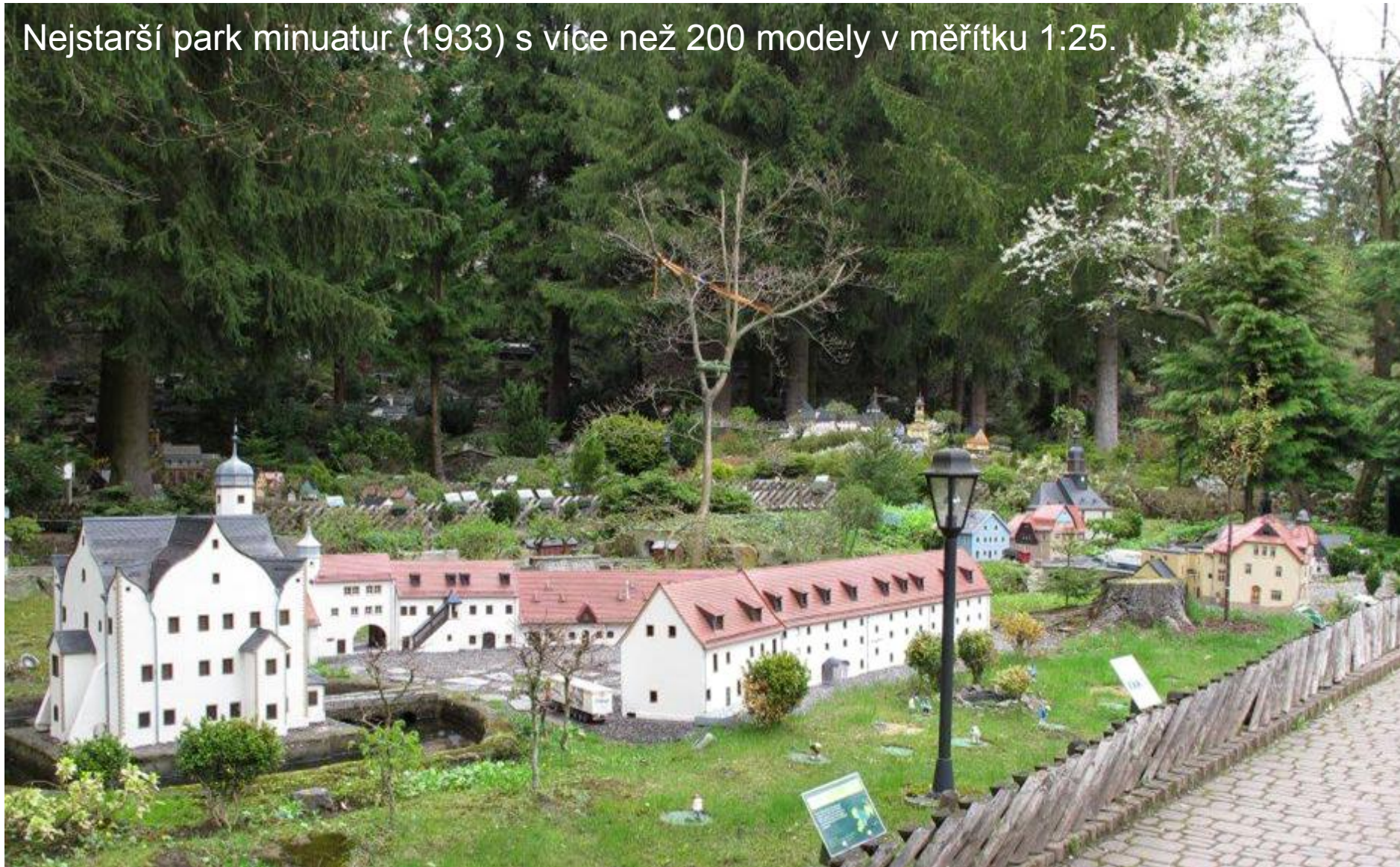
Freiberg

Průjezd Freibergem, městem našeho partnerského klubu.

Oederan – park miniaturn Klein Erzgebirge

Nejstarší park miniaturn (1933) s více než 200 modely v měřítku 1:25.

Oederan - Klein Erzgebirge

Oederan - Klein Erzgebirge

Připomínáme si přesun mosteckého děkanského kostela v r. 1975.

Oederan - Klein Erzgebirge

Jsou tu i další české památky – např. jáchymovská radnice a Královská mincovna

Augustusburg

Augustusburg

Augustusburg

Greifensteine

Greifensteine

Greifensteine

Karl Stülpner – Jánošík Krušných hor

Tak jako byl Robin Hood v Anglii a Jánošík na Slovensku, tak i Krušné hory mají svého hrdinu. Byl jím Carl Heinrich Stülpner, narozený 1762 v Scharfensteinu. Byl vojákem i dezertérem, podnikatelem, zbojníkem, pytlákem, pašerákem, ale především ochráncem chudých, proto se stal lidovým hrdinou. Legendy vyprávějí, jak trestal se svými zbojníky panstvo a arogantní úředníky a stál na straně prostých horalů.

Působil na obou stranách Krušných hor.

Několik let např. žil v Přísečnici, Výsluní, nebo v Hoře Svatého Šebestiána, kde měl i svou hospodu. Umírá v r. 1841 nemocný a téměř slepý v chudobinci v rodném Scharfensteinu ve věku 79 let.

Ehrenfriedersdorf

Ehrenfriedersdorf - Sauberg

Wolkenstein

Wolkenstein

Závěr

- Některé montánní pamětihodnosti české strany Krušných hor jsou unikátní a pro prezentaci kulturní krajiny a památek nezastupitelné.
- Slabou stránkou je jejich zanedbaný stav a nezájem veřejné správy i veřejnosti o renesanci Krušných hor.
- Silnou stránkou je jejich autentičnost a minimální změny novodobými úpravami.
- Příležitostí je jejich nabídka návštěvníkům společně se saskou hornickou krajinou a památkami.
- Ohrožením jsou: špatný stav některých objektů, problematické vlastnické vztahy a nedostatečná schopnost vlastníků, odborných institucí, veřejné správy i občanů zastavit jejich devastaci a nevratný zánik.